

Warszawa, 18 stycznia 2024 r.

AI/DP/01/2024/3

Szanowna Pani
Katarzyna Kotula
Ministra do spraw Równości

Postulaty Amnesty International w zakresie realizacji konstytucyjnej zasady równości w Polsce

I. Problematyka dekryminalizacji aborcji

Amnesty International apeluje o:

- całkowitą dekryminalizację aborcji (art.152 kk);
- zapewnienie faktycznego dostępu (w tym przyjęcie stosownych regulacji prawnych) do jakościowych usług, dóbr i informacji w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego zgodnie z wytycznymi WHO z 2022 roku;
- zajęcie się problematyką stygmatyzacji aborcji, która negatywnie wpływa na zdrowie oraz autonomię seksualną i reprodukcyjną i utrwała nierówności płciowe, a także o upowszechnienie wiedzy na temat praw seksualnych i reprodukcyjnych;
- uznanie słuszności i niezbędności pracy aktywistek i aktywistów aborcyjnych dla przestrzegania praw człowieka, w tym zainicjowanie stosownych kampanii uświadamiających i regulacji prawnych chroniących aktywistki i aktywistów;
- zapewnienie szczególnej ochrony personelowi medycznemu i obrończyniom praw człowieka, którzy zapewniają dostęp do i przeprowadzają aborcje.

Postulaty te znajdują oparcie w badaniach przeprowadzonych przez Amnesty International w zakresie praw seksualnych i reprodukcyjnych m.in. w raporcie *Ruch nie do zatrzymania*¹, a także w wyrokach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka m.in. Tysiąc przeciwko Polsce (5410/03) oraz M.L. przeciwko Polsce (40119/21), jak i wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia oraz rekomendacji GREVIO z 2021 roku.

¹ Dostępny w linku poniżej:

<https://www.amnesty.org.pl/unstoppable-movement-publicacja-raportu/>

II. Problematyka przemocy względem kobiet

Amnesty International apeluje o:

- wycofanie wniosku Prezesa Rady Ministrów dotyczącego niezgodności z Konstytucją RP Konwencji Stambulskiej z Trybunału Konstytucyjnego (sygn. K 11/20).
Polskie władze powinny zapewnić ochronę, przestrzeganie i promowanie praw kobiet zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski zamiast podejmować kroki w celu wypowiedzenia Konwencji.
- nowelizację art. 197 kk w taki sposób, by każdy akt seksualny bez zgody był odpowiednio karany, bez względu na to czy druga osoba stawiała opór.
Polskie prawo musi być zgodne z ratyfikowanymi przez Polskę umowami, w tym z Konwencją Stambulską. Aktualnie ten stan zgodności nie występuje, co potwierdza sporządzona dla Amnesty International opinia prawna²

III. Problematyka ochrony osób LGBTI

Amnesty International apeluje o:

- wprowadzenie przesłanek orientacji seksualnej, tożsamości płciowej i cech płciowych do Kodeksu karnego (poprzez nowelizację artykułów: 119, 256 i 257) w ramach tzw. przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści
- wprowadzenie prawnej instytucjonalizacji związków jedno płciowych w Polsce;
- wprowadzenie godnej procedury uzgodnienia płci dla osób transpłciowych;
- wzmocnienie ochrony Marszy Równości i innych zgromadzeń osób LGBTI;
- zaprzestanie prześladowania osób aktywistycznych za ich pokojowe działania;

Postulaty te znajdują oparcie w: badaniach przeprowadzonych przez Amnesty International w zakresie praw osób LGBTI, których wyniki opisano w raportach: *“Byliśmy traktowani jak przestępcy”: od atmosfery wrogości po nękanie osób broniących praw LGBTI³* oraz raport *Dotknięci przez nienawiść, zapomniani przez prawo⁴*, wyrokach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka m.in. Przybyszewska i inni przeciwko Polsce (skarga nr 11454/17 i 9 innych), rekomendacjach Komisarza Praw Człowieka Rady Europy oraz zaleceniach ciał traktatowych ONZ dla Polski.

---

² Z treścią tej opinii można zapoznać się pod poniższym linkiem:

<https://www.amnesty.org.pl/nowy-rzad-powinien-jak-najszybciej-zajac-sie-zmiana-definicji-gwaltu-opinia-prawna/>

³ Z treścią raportu można zapoznać się pod poniższym linkiem:

https://www.amnesty.org.pl/bylismy-traktowani-jak-przestepcy-historie-represji-polskich-aktywistow_ek-lgbti-raport-amnesty-international/

⁴ Z treścią raportu można zapoznać się pod poniższym linkiem:

https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2015/09/hate_crimes_report_-_POLISH_-_WEB.pdf

IV. Problematyka edukacji praw człowieka/edukacji równościowej:

Amnesty International apeluje o:

- wdrożenie Światowego Programu ONZ na rzecz Edukacji Praw Człowieka oraz Deklaracji ONZ w sprawie edukacji i szkoleń w zakresie praw człowieka, przegląd i zmianę regulacji w celu zapewnienia zgodności ze standardami międzynarodowymi, wyznaczenie osób odpowiedzialnych na poziomie rządu za realizację tych zobowiązań;
- opracowanie, we współpracy z organizacjami społecznymi, kompleksowego planu włączenia edukacji praw człowieka i edukacji antydyskryminacyjnej do programu nauczania w szkołach i programach szkoleń nauczycielskich;
- zapewnienie wsparcia (instytucjonalnego, finansowego, na poziomie rozwiązań systemowych) dla organizacji pozarządowych realizujących edukację antydyskryminacyjną;
- wprowadzenie jednoznacznych wytycznych dotyczących rzeczywistego włączenia dzieci z doświadczeniem uchodźczym i migranckim do polskiego systemu edukacji.

Postulaty te wynikają z braku systemowego podejścia do edukacji praw człowieka, rozproszenia treści w programie nauczania oraz koncentracji na aspektach obywatelskich z pominięciem praw społecznych, ekonomicznych i kulturalnych. Towarzyszy temu brak kompetencji nauczycieli_ek, dyrekcji szkół w zakresie edukacji praw człowieka/antydyskryminacyjnej, która jest kluczowa dla bezpiecznego środowiska szkolnego, a jej brak sprzyja dyskryminacji i przemocy. Istniejące inicjatywy często opierają się na zaangażowaniu indywidualnych nauczycieli_ek i organizacji społecznych, jednak nie są one zintegrowane w systemie edukacji.

Brakuje też równości w dostępie do edukacji, zwłaszcza dla dzieci z doświadczeniem migranckim co podsumowaliśmy w raporcie: *Jesteśmy tutaj razem. Uczniowie i uczennice z Ukrainy w polskich szkołach*” przygotowany w ramach 4 miesięcznego monitoringu prowadzonego przez Amnesty International⁵.

V. Problematyka kryteriów dyskryminacji w "ustawie równościowej"

Amnesty International apeluje o:

- dokonanie nowelizacji ustawy z 3.12.2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania.
Art. 1 ustawy określa zamknięty katalog niedozwolonych kryteriów prawnego różnicowania sytuacji jednostki. Katalog jest niezgodny z art 32 ust. 2 Konstytucji RP, który stanowi, że: "Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny". Należy zmienić ten katalog i uczynić go otwartym.

---

⁵ Z treścią raportu można zapoznać się pod poniższym linkiem:

<https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2023/02/Jestesmy-tutaj-razem.-Uczniowie-i-uczennice-z-Ukrainy-w-polskich-szkolach-2.pdf>

VI. Problematyka międzynarodowej ochrony przed dyskryminacją

Amnesty International apeluje o:

- ratyfikację protokołu nr 12 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka gwarantującego samoistny zakaz dyskryminacji. Ratyfikacja tego instrumentu międzynarodowej ochrony praw człowieka umożliwi jednostkom wnoszenie skarg na naruszenie zakazu dyskryminacji do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wzmacniając ich ochronę przed dyskryminacją.

A handwritten signature in black ink, reading "Anna Bernick". The signature is written in a cursive, flowing style.